

Nyílt levél nagyrabecsült kollégámhoz, dr. Kálmán Lászlóhoz

Tisztelt Kollégám!

Csupán mint közös munkahelyünknek egyik dolgozója, illő tisztelettel arra kérem Önt, ha magánemberként politikai szerepvállalásra adja fejét, ezt anélkül tegye, hogy közszerepléseiben megnevezi munkahelyét, az MTA Nyelvtudományi Intézetét, amely – mint tudjuk – az adófizetők pénzéből működik. *Minden* adófizetőéből, függetlenül politikai hovatartozásától vagy éppen semlegességétől. Ha pedig nyelvész voltát hangsúlyozva vállal politikai szerepet, a munkatársak által követendő magatartást illetően igazgatónk világosan állást foglalt bemutató fórumán: ha nyelvészként nem értünk egyet a (szakmánkat is érintő) politikai történésekkel, akkor kutatóként az a feladatunk, hogy cikket írjunk erről a megfelelő szakfolyóiratba.

Mély tisztelettel kérem továbbá, hogy felelősséggel mérlegelje, ha törvényeket eldönthető kérdéseket, bár jobbító szándékkal, de figyelmetlen, pontatlan vagy többértelmű megfogalmazásban, illetőleg formában tesz fel úgy, hogy azt még nyelvészeti képesítéssel nem rendelkező anyanyelvi beszélő is észreveszi (vö. pl. Magyar Nemzet 2007. július 31. p. 6), az egész szakmáját és nyilvánosan megnevezett munkahelyét hátrányosan érintheti.

Csak néhány példa.

1. A termőföld vagy tanya elővásárlási jogára vonatkozó kérdése a termőföldről szóló törvény lehetséges módosításáról szól, nem pedig egy új törvényjavaslat új terminusokkal. A magyar jogrendszer azonban nem ismeri „a földterület megművelője” jogi kategóriát; van haszonbérlet, felesbérlet és részesművelő, de nincs megművelő. Ha a törvény módosításra szorul, akkor a benne szereplő új elnevezéseket is definiálni kell. Ráadásul tisztelt kollégám kérdéséből kimaradt a „tanya”, amelyre a jelenlegi törvény hatálya szintén kiterjed, s amely a kérdés igenlő megválaszolásával ügyszavazás esetén kikerül, véleménynyilvánító népszavazás esetén kikerülhet a szabályozás hatálya alól.

2. A vény nélküli patikaszerkezetek gyógyszerterápián kívüli forgalmazásának kérdése értelmezési problémát vet fel a központosítás hiánya, illetőleg a referenciatartomány pontos kijelölése okán. Itt kollégám a törvény megtartásáról vagy megváltoztatásáról tesz fel kérdést, ám nem egyértelműen. A törvény 67. §-ának 2. bekezdése általános érvényű megfogalmazást alkalmaz azzal az egyedüli értelmezési lehetőséggel, hogy mindazok a gyógyszerek, amelyek gyógyszerterápiában orvosi rendelvény nélkül is kiadhatók, forgalmazhatók gyógyszerterápián kívül is. Tisztelt kollégám megfogalmazásában azonban már más jelentés szerepel. A magyar helyesírási konvenciók alapján az „egyes vény nélkül is kapható gyógyszereket” szerkezet nem kollektívum. Referenciatartománya nem terjed ki a törvényben meghatározott összes, vény nélkül kapható gyógyszerre, csupán a vény nélküli kaphatók közül egyesekre (vö. „egyes idegen eredetű készítmények” ‘az idegen eredetű készítmények közül egyesek’, l. a MHSz 28. pontjában alkalmazott helyesírást). Így a központosítás, illetőleg a teljes tartományt kijelölő nyelvi elem (határozott névelő, általános névmás) hiánya miatt szükségessé vált volna egy megszorító definíció: annak meghatározása, milyen szerkezetek tartoznak bele az „egyes”-sel körülírt halmazba.

3. Ha tisztelt kollégám célja az volt, amint ezt közszerepléseiben említette is, hogy felhívja a figyelmet arra, miszerint ugyanarra a tárgyra irányuló kérdések eltérő módon és eltérő hatást kiváltóan is feltehetőek, akkor az egyik ponttal kapcsolatban a következő inkonzisztencia tűnik fel. A helyi önkormányzatok egészségügyi feladataira vonatkozó kérdésében egészen másról van szó, mint az Ön által másként megfogalmazni kívánt, eredeti kérdésben. Az eredeti kérdés ugyanis *tulajdonviszonyokat* említ, nevezetesen a egészségügyi közszolgáltató intézmények állami vagy önkormányzati tulajdonban maradását. Tisztelt kollégám kérdése viszont az önkormányzatok egészségügyi feladatáról, vagyis – a jogalkotó terminológiájával

élve – az egészségügyi közszolgáltatásról való gondoskodás módjáról szól. Erről pedig a 2001. évi CVII. törvény rendelkezik, tehát kollégám kérdése ezt a törvényt kívánja módosíthatóvá tenni. Így tisztelt kollégám kérdésének tárgya lényege szerint különbözik az eredeti kérdés tárgyától. Ezen kívül kollégám kérdéséből az is következhet, hogy olyan törvény születessen, amely felhatalmazhatja a helyi önkormányzatokat, hogy közszolgálati feladataikat szabályozás nélkül, *ne* pedig gondosan kimunkált szakmai megfontolások szerint, vagyis az érvényben lévő törvényben meghatározott módon lássák el (vö. 3. bekezdés, a) pont).

Köszönöm megtisztelő figyelmét.

Őszinte nagyrabecsüléssel:

Budapest, 2007. augusztus 22.

Szépe Judit
tudományos főmunkatárs
Kísérletes Nyelvészeti Osztály